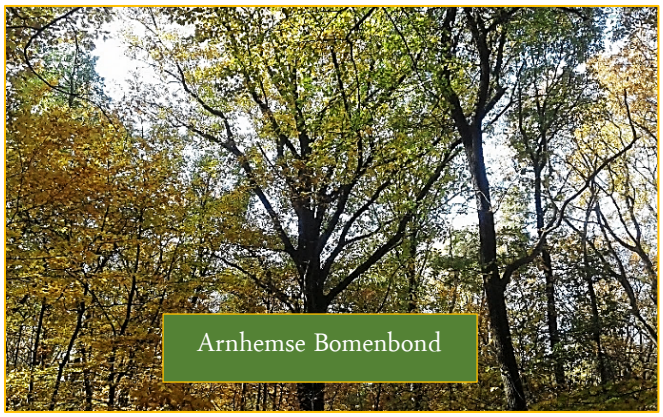

5 mei 2023, Arnhem

Betreft: Ontwerp Omgevingsvisie Arnhem 2040

Aan de gemeenteraad van Arnhem

Beste raadsleden,

Deze week ontvingen wij de reactie van B & W op onze voorstellen voor het Ontwerp van de Omgevingsvisie Arnhem 2040.

Tot onze grote verbazing wil het College van Burgemeester en wethouders het **gebruik van (houtgestookte) biomassaverbranding en mestvergisting** als warmtebron in de toekomstige energietransitie door de Gemeente Arnhem **niet** afwijzen in de Omgevings**visie.**

Eveneens wil het College nog steeds de **biomassacentrale Veolia** een rol geven in de Arnhemse energietransitie.

In het tekst van het ontwerp ontbreekt bovendien een visie om de verwarming van appartementen en woningen middels (collectieve) **houtovens** tegen te gaan.

Wij vragen u nadrukkelijk in actie te komen om de tekst van de Omgevinsgvise aan te laten passen.

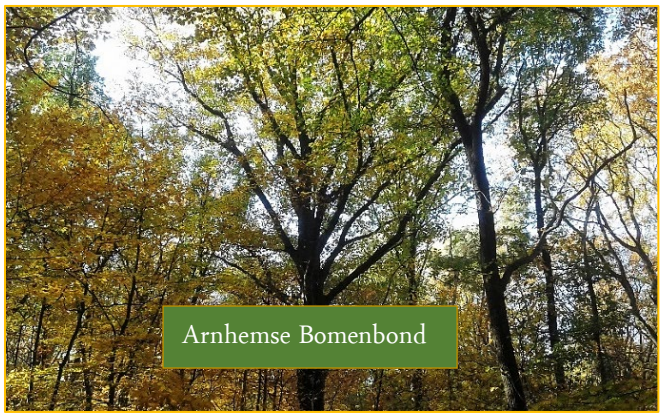
Met vriendelijke groet

Namens het bestuur van de Arnhemse Bomenbond – Tree Union

Joost Blasweiler (voorz.) Anne Ferwerda (secr.)

Het bestuur is de komende weken bereikbaar via emailadres: tferwerda@planet.nl

en mobielnummer: 0623394395

13 december 2022, Arnhem

Betreft: Zienswijze op het Ontwerp Omgevingsvisie Gemeente Arnhem 2040

Aan de Gemeenteraad en het College van Burgemeester en Wethouders van Arnhem.

Beste dames en heren,

Hierbij dienen wij een zienswijze in op het Ontwerp van de Omgevingsvisie Arnhem 2040:

1. **(Houtgestookte) biomassaverbranding en mestvergisting afwijzen !**

In het ontwerp wordt (houtgestookte) biomassaverbranding als warmtebron in de toekomstige energietransitie door de Gemeente Arnhem **niet afgewezen, ontmoedigd of verboden**. In de vorige raadsperiode heeft de gemeenteraad meerdere malen haar bezwaren en bedenkingen tegen deze vorm van energie of warmte opwekking uitgesproken. (Houtgestookte) biomassaverbranding en mestvergisting leveren een veel grotere luchtvervuiling op dan het verbranden van aardgas. (Houtgestookte) biomassaverbranding en mestvergisting zal als energiebron niet langer toegestaan moeten worden in de gemeente Arnhem. Deze ernstig luchtvervuilende energiebronnen mogen op geen enkele manier een rol spelen in de warmtevoorziening van woningen, bedrijven, warmtenetten en instellingen. Als de gemeente daadwerkelijk een **duurzame** energietransitie tot stand wil brengen, dan moet zij biomassaverbranding en mestvergisting afwijzen. Voor '*het meest groene en natuurvriendelijke College van Arnhem ever*' zou dit niet een brug te ver moeten zijn.

2. **De biomassacentrale van Veolia niet inzetten voor de Arnhemse energietransitie .**

De biomassacentrale van Veolia op de Kleefse Waard verbrandt gemiddeld 4000kg woodchips per uur. Deze boshoutverbranding levert niet alleen veel meer CO_2 op vergeleken bij het verbranden van aardgas, maar tevens ook een grotere uitstoot van SO_2, HCL, HF, fijnstof, ammoniak, metalen en dioxinen/furanen.[1] Gebleken is de afgelopen jaren dat de biomassacentrale van Veolia zich regelmatig niet houdt aan de afgegeven natuurvergunning (zie bijlage 2). Het provinciebestuur legde Veolia Industriediensten BV op 21 juni 2022 een dwangsom op, omdat de centrale 2,5 keer te veel NH3 uitstootte in 2021.[2] Gemeente Arnhem zegt dat zij een klimaatneutrale en duurzame stad willen ontwikkelen. Desalniettemin wil de gemeente de biomassacentrale van Veolia een rol geven in de ontwikkeling van de nieuwe warmtenetten. De gemeente kan geen koploper in de energietransitie en circulariteit worden als zij het IPKW terrein blijft promoten **met gebruik** van de niet duurzame warmteopwekking door de biomassacentrale Veolia. In de omgevingsvisie zal de afwijzing van de biomassacentrale Veolia in de energietransitie daadwerkelijk opgenomen moeten worden.

[1] Zie **bijlage 1**: Brief MOB aan GS Gelderland 23-10-2020.
[2] Zie **bijlage 2**: Brief GS aan Veolia: opleggen dwangsom .d.d. 21 juni 2022.

3. **Houtstoken in ovens en kachels in relatie met de volksgezondheid.**[3]

In het ontwerp ontbreekt een visie om de verwarming van appartementen middels houtovens zoals aan de Klingelbeekseweg tegen te gaan. In de vorige raadsperiode is door het College aan de raad toegezegd dat een beleid ontwikkeld zou worden om houtovens voor de verwarming van meerdere woningen zoveel mogelijk te voorkomen.
Ook ontbreekt een visie om het verbranden van hout in particuliere woningen **tegen te gaan, dan wel te verminderen**. Het verbranden van veel hout voor de verwarming van woningen heeft grote nadelen voor de volksgezondheid, vooral voor de gezondheid van mensen met longaandoeningen en astma.

4. **In het ontwerp ontbreekt een visie hoe Arnhem kan en gaat meehelpen om de luchtkwaliteit te verbeteren.**

Een analyse van de huidige problemen met de luchtkwaliteit ontbreekt in de omgevingsvisie. Zelfs de gegevens over de effecten op de **gezondheid van Arnhemmers** door de uitstoot van gassen en stoffen zijn niet vermeld. Maatregelen hoe Arnhem meegaat helpen de luchtkwaliteit te verbeteren worden niet benoemd. Wel wordt herhaaldelijk in de ontwerp visie gesteld dat Arnhem “een gezonde stad” moet worden.

5. **Bodemwateronttrekking uit de bosgronden in Arnhem verminderen.**

In het ontwerp is geen visie opgenomen voor het verminderen van de nu reeds te grote bodemwateronttrekking in Arnhem Noord. Door de bevolkingsgroei zal het drinkwaterverbruik verder stijgen. De onttrekking van grondwater ten behoeve van de industrie, landbouw en drinkwatervoorziening zal aanmerkelijk moeten verminderen. Gezuiverd rivierwater kan meer aangewend worden en daarvoor zullen plannen ontwikkeld moeten worden i.s.m. de Provincie Gelderland. Het daadwerkelijk bevorderen dat regenwater gebruikt gaat worden voor het doorspoelen van toiletten is eveneens een middel dat ingezet kan worden.
In **Arnhem Zuid** speelt bovendien het probleem dat door de lage stand van de Rijn het grondwater een te laag peil heeft met ernstige consequenties voor planten en bomen. In de Omgevinsgvise moeten hier maatregelen voor te worden aangekondigd.

6. **Geluidslast voor de bossen en natuurgebieden langs de A12 en A50 verminderen**

De geluidlast voor de bossen en natuurgebieden langs de A12 en A50 is veel te groot en kan aanmerkelijk verminderd worden met geluidschermen. De gemeente Arnhem kan i.s.m. met de Provincie en het Rijk hiervoor uitvoerbare plannen ontwikkelen.

7. **Geen zonneparken in de bossen en landgoederen in Arnhem en Deelen toestaan.**

Het toestaan en bevorderen dat zonneparken in en nabij de bossen en landgoederen van Arnhem en Deelen worden gerealiseerd is volstrekt tegenstrijdig met de noodzakelijke versterking van de natuur in deze gebieden.[4] De aanleg van een zonnepark betekent nog minder leefruimte voor bomen en planten, insecten en kleine dieren. De kabels in de bosgrond, de infrastructuur, de zonnepanelen en

[3] De houtstook in houtkachels veroorzaakt meer dan 10 % van de fijnstofdeeltjes < 2,5 micrometer in de lucht. Voor meer info: Maarten Krol, hoogleraar Luchtkwaliteit en Atmosferische Chemie aan de WUR.

[4] Vermeldt op bladzijde 77 Ontwerp Omgevingsplan Arnhem 2040. Echter de ruimtelijke omgeving in ons land is gedurende de laatste tientallen jaren verregaand aangetast door allerhande bebouwing en infrastructuur, een proces dat onverminderd doorgaat. Arnhem vormt daar geen uitzondering op. Alleen beschermde natuurgebieden, parken en landschappen zijn nog grotendeels gevrijwaard gebleven van dit proces van verrommeling en artificialisering.

het bijbehorende onderhoud zijn nadelig voor de natuurontwikkeling. De aanleg van de zonneparken in de natuurgebieden is bovendien in strijd met de vereiste bescherming van de natura 2000-gebieden. Tevens wordt de unieke belevingswaarde van de natuurgebieden in Arnhem verstoord. De ontwikkeling van een zonnepark behoort daarin geen plaats te vinden.

De gemeente Arnhem kan beter de plaatsing van meer zonnepanelen op de **daken van sociale woningvoorraad** financieel stimuleren en overeenkomen in de jaarlijkse prestatieafspraken met de woningstichtingen.

8. **Meer woningen in Arnhem Zuid heeft als consequentie dat meer groen- en bosterreinen in Arnhem Zuid moeten worden gerealiseerd.**

Het aantal (nieuwe) woningen zal in Arnhem Zuid aanmerkelijk stijgen; mede door de bouw van 'tijdelijke woningen', die in praktijk vele decennia zullen blijven staan. Dit gegeven moet als consequentie hebben dat er ook navenant meer groene ruimte en bosachtige terreinen erbij zullen moeten komen! In het ontwerp is deze gevolgtrekking niet opgenomen. Planontwikkeling voor de uitbreiding van groen- en bosterreinen rondom en in de wijken in Arnhem Zuid is daarom noodzakelijk.

9. **Nieuwe woningen bouwen en de grenzen aan de groei voor de groene stad Arnhem.**

De woningnood is hoog. Daarom onderschrijft de Arnhemse Bomenbond de visie dat er met spoed ca. 7000 woningen tot en met 2030 in Arnhem erbij moeten worden gebouwd, tevens ook door renovatie van kantoren en gebouwen. Met name het aantal betaalbare s**ociale huurwoningen in de stad moet weer aanmerkelijk uitgebreid worden**. Het percentage **betaalbare huurwoningen** is in de geplande nieuwbouw en renovatie veel te laag en dient ons inziens naar 80 % te worden opgeschaald in de toekomstige woningbouwlocaties en projecten. Mensen met hoge inkomens, bezittingen of financiële reserves kunnen immers over het algemeen veel beter de huidige woningnood opvangen dan woningzoekenden met inkomens beneden modaal. Mensen met een bovenmodaal inkomen kunnen eveneens gemakkelijker een woning kopen in de directe omgeving van de gemeente Arnhem, zoals in Oosterbeek, Velp, Elst en Huissen.
De gemeente Arnhem heeft een structureel financieel belang om meer inwoners in de stad te huisvesten en meer woningen te realiseren op haar grondgebied. In het ontwerp van de Omgevingsvisie **wordt niet onderbouwd** waarom het **na 2030** wenselijk c.q. noodzakelijk zou zijn om in **Arnhem zelf** nog eens 7000 tot 9000 woningen extra te bouwen. Veel nadelen van die extra woningbouw worden in de PlanMER rapportage van TAUW al benoemd.

De geformuleerde omgevingsvisie gaat **te veel uit van groei** van het aantal inwoners **binnen** de grenzen van Arnhem. Duidelijk is dat de uitbreiding van het aantal inwoners van Arnhem met ca. **30.000 inwoners** (het ontwerp stelt ca. 16.000 meer woningen in 2040) behoorlijk nadelig zal uitpakken voor de groene ruimte en het welzijn in de stad. Veel nieuwe inwoners betekent immers ook meer bebouwing, voorzieningen, parkeerplaatsen en verkeersbewegingen in Arnhem.
De woningnood van de '*bewoners van het groen in Arnhem*' (**insecten, kleine dieren, vogels, reptielen en amfibieën**) zal bovendien nog verder worden vergroot als Arnhem teveel mensen op haar eigen grondgebied wil huisvesten. Het is opmerkelijk dat de omgevingsvisie Arnhem 2040 **de voortdurende groei van de stad** blijft bepleiten.

Aangezien er in de gemeenten rondom Arnhem zeer veel agrarisch gebied is, kan beter een visie geformuleerd worden dat Arnhem daadwerkelijk een beleid gaat voeren om weer **meer woningbouw**

in de agrarische gebieden rondom de stad te realiseren in samenwerking met omliggende gemeenten en de provincie Gelderland.

10. Bescherming van de fauna en flora in de stad.

In het ontwerp van de omgevingsvisie wordt slechts summier de bescherming insecten, kleine dieren, vogels, reptielen en amfibieën benoemt. Meer onderkend moet worden dat onze 'medebewoners' voor een groot deel al verdwenen zijn en nog steeds vernietigd worden. Economie en cultuurhistorie krijgen een veel grotere prioriteit dan de gemeentelijke maatregelen om de bescherming van insecten, kleine dieren, vogels, reptielen en amfibieën vorm te geven in de stad en de Arnhemse landgoederen. In de aangekondigde uitwerking van de omgevingsvisie krijgen deze 'medebewoners' ons inziens eveneens geen prioriteit. Meer agrarisch gebied zal moeten worden omgezet in natuurgebied en door de uitbreiding van bossen en bosachtige terreinen. De gemeenteraad heeft **de noodtoestand** in verband met de klimaatcrisis uitgeroepen. De bescherming van insecten, kleine dieren, vogels, reptielen en amfibieën door uitbreiding van haar leefomgeving moet daarom in de Omgevingsvisie daadwerkelijk prioriteit krijgen. Het wordt tijd dat deze medebewoners ook rechten krijgen.

11. Europese wetgeving en meer stiltegebieden in Arnhem?

In het ontwerp hebben wij niet kunnen terugvinden welke visie er is om in Arnhem meer stille en rustgebieden te maken conform de Europese wetgeving. Graag ontvangen wij een toelichting of hier een visie voor is ontwikkeld.

12. Nieuwe bouwprojecten langs de Kemperbergerweg?

Op bladzijde 76 en 77 van de Omgevinsgvise worden nieuwe activiteiten en bebouwing in de natuur- en cultuurzone ten zuiden van de Koningsweg wenselijk gevonden. Hierbij wordt de voorkeur uitgesproken om langs de Kemperbergerweg nieuwe bebouwing mogelijk te maken. Dit is in strijd met het vingerend bestemmingsplan. Graag ontvangen wij een toelichting **waarom en in welke mate** de gemeente Arnhem wil afwijken van het **bestemmingsplan en de voorschriften** voor de natuur- en cultuurzone ten zuiden van de Koningsweg.

13. **Voldoet de Omgevingsvisie Arnhem 2040 aan de Omgevingswet?**

De gemeentelijke omgevingsvisie moet conform de Omgevingswet de Structuurvisie van Arnhem vervangen.[5] Wij vragen ons af of het huidige ontwerp in voldoende mate die functie van de structuurvisie kan vervullen. In ieder geval moet in een omgevingsvisie rekening worden gehouden met het voorzorgsbeginsel, het beginsel van preventief handelen, het beginsel dat milieuaantastingen bij voorrang aan de bron dienen te worden bestreden en het beginsel dat de vervuiler betaalt. Hierover bestaan bij ons ernstige twijfels of het ontwerp hier aan voldoende voldoet.

[5] De omgevingsvisie moet inhoudelijk in elk geval de volgende elementen bevatten: 1. Een beschrijving van de hoofdlijnen van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving: waar bestaat de fysieke leefomgeving uit en wat is de kwaliteit ervan? 2. De hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling, gebruik, beheer, bescherming en behoud van het grondgebied: wat gebeurt er/ gaat er gebeuren aan ontwikkelingen en instandhouding van het grondgebied? 3. De hoofdzaken van het voor de fysieke leefomgeving te voeren integrale beleid: wat zijn de na te streven doelen en op welke manier worden die bereikt?

In afwachting van uw constructieve reactie,[6] verblijven wij,

met vriendelijke groet,

namens het bestuur van de Arnhemse Bomenbond en de stichting Tree Union

Joost Blasweiler (voorzitter) Anne Ferwerda (secretaris)

Secretariaat adres van de Arnhemse Bomenbond en de stichting Tree Union: Jan Vethstraat 9, 6813 HJ Arnhem

De Arnhemse Bomenbond heeft een actief samenwerkingsverband met:

Bloei! In Arnhem, Actievoerders en beschermers van de bomen in Arnhem, stichting EDSP ECO, Natuur en Milieu Schuytgraaf, Elderveld Groen, Bewoners groenoverleg Rijkerswoerd, Redactie Bomen en Bos, Werkgroep Biomassa Klingelbeek, stichting Arnhems Peil, Werkgroep Meer Groen en Bos in Arnhem Zuid, Werkgroep Zijpendaal en het Gravinnenbos, stichting Environmental Justice te Doorwerth, Vereniging Vijf Dorpen in 't Groen Renkum.

[6] Wij vinden het jammer dat de gemeente Arnhem op geen enkele wijze gereageerd heeft op onze schriftelijke reactie aan u d.d. 8 september 2021 over het voorontwerp van de Omgevingsvisie Arnhem 2040.